

[Time: 2 ½ Hours]

[Marks:75]

Please check whether you have got the right question paper.

- N.B:
1. All questions are compulsory.
 2. Figures to the right indicate full marks.
 3. Draw neat diagrams wherever necessary.

Q.1 Attempt any two of the following :

15

- a. Define economic growth and economic development. Explain three core values of economic development.
- b. Discuss Sen's views on development.
- c. Write an explanatory note on income indicators of economic development.

Q.2 Attempt any two of the following :

15

- a. Discuss Rostow's stages of growth.
- b. Explain Domar's model of growth.
- c. Discuss Schumpeter's theory of development.

Q.3 Attempt any two of the following :

15

- a. Examine the relationship between economic development and environment.
- b. Write an explanatory note on inclusive growth.
- c. Explain the importance of micro-finance in economic development.

Q.4 Attempt any two of the following :

15

- a. Write an explanatory note on Head Count Ratio and Poverty Gap Indices.
- b. Explain various measures to alleviate poverty.
- c. Comment on the importance of informal sector.

Q.5 Write short notes on (any three)

15

- a. Millennium Development Goals.
- b. Big Push Theory.
- c. Lewis's theory of Unlimited Supplies of Labour.
- d. Role of infrastructure in development.
- e. Kuznet's inverted 'U' hypothesis

[वेळ: २ $\frac{1}{2}$ तास]

[गुण: ७५]

Please check whether you have got the right question paper.

- सूचना: १. सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहे.
२. उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
३. आवश्यक तेथे सुबक आकृत्या काढा.

- प्र.१ खालीलपैकी कोणत्याही दोहोंची उत्तरे लिहा. १५
- अ. आर्थिक वृद्धी आणि आर्थिक विकास यांची व्याख्या द्या. आर्थिक विकासाची तीन प्रमुख मुल्ये (core values) स्पष्ट करा.
ब. सेनच्या विकास विषयक दृष्टिकोनावर चर्चा करा.
क. आर्थिक विकासाच्या उत्पन्न विषयक निर्देशांकावर स्पष्टीकरणात्मक टीप लिहा.
- प्र.२ खालीलपैकी कोणत्याही दोहोंची उत्तरे लिहा. १५
- अ. रोस्टोच्या वृद्धीच्या अवस्थांवर चर्चा करा.
ब. डोमरचे वृद्धी प्रतिमान विशद करा.
क. शूम्पीटरच्या विकास सिद्धांतावर चर्चा करा.
- प्र.३ खालीलपैकी कोणत्याही दोहोंची उत्तरे लिहा. १५
- अ. आर्थिक विकास आणि पर्यावरण यामधील संबंधांचे परीक्षण करा.
ब. 'सर्वसमावेशक वृद्धी' यावर स्पष्टीकरणात्मक टीप लिहा.
क. सूक्ष्मवित्ताचे आर्थिक विकासातील महत्व विशद करा.
- प्र.४ खालीलपैकी कोणत्याही दोहोंची उत्तरे लिहा. १५
- अ. शिरगणती गुणोत्तर आणि दारिद्र्य दरी यांवर स्पष्टीकरणात्मक टीप लिहा.
ब. दारिद्र्य निराकरणाच्या विविध उपाययोजना स्पष्ट करा.
क. अनौपचारिक क्षेत्राच्या महत्वावर भाष्य करा.
- प्र.५ थोडक्यात टीपा लिहा. (कोणत्याही तीन) १५
- अ. सहस्रक विकास ध्येये
ब. जोराचा धक्का सिद्धांत
क. लेविसचा अमर्याद श्रमपुरवठ्याचा सिद्धांत
ड. पायाभूत सुविधांची आर्थिक विकासातील भूमिका
इ. कुझनेट्सचे उलटा यु (U) प्रतिमान
